

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשצ

ערב שבת קודש
פרשת ניצבים וילך
כ"ב באלול ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

הידור נוסף לפני כל ראש-השנה⁵⁷. וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראש-השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתרה [הידור] במצוות עשה, וזהירות בסייג של לא-תעשה, וזהירות יתרה בהנהגה טובה"⁵⁸. משעה אחת קודם תפילת המנחה⁵⁹ עד תפילת ערבית במוצאי ראש-השנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום⁶⁰. הנהגים לתת צדקה בכל יום, ייתנו היום גם עבור שני ימי ראש-השנה⁶¹. לפנות ערב לובשים בגדים נאים וחשובים, ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים⁶². אין לובשים ה'קיסל', גם לא הש"ץ והתוקע⁶³, אלא ביום-הכיפורים⁶⁴. יש להשאיר 'נר נשמה' (או שלהבת גז וכדומה) כדי לאפשר העברת אש להדלקת הנרות בליל ב' של ראש-השנה. הברכות בהדלקת הנרות (אחרי ההדלקה): "להדליק נר של שבת ושל יום הזיכרון"⁶⁵, ו"שהחיינו"⁶⁶. איש המדליק, לא יברך "שהחיינו"⁶⁷.

(47) לקוטי שיחות ח"ד עמ' 369.
(48) ראה ספר-המנהגים ס"ע 95. ב'לוח השבוע' לג' תמוז, גיליון תשע"ח הערה 27, פורטו כמה מנהגים בקשר לכתבת פ"נ.
(49) רמ"א ס' תקפ"א ס"ד, וראה מטה-אפרים שם ס"ג.
(50) ספר-המנהגים, מנהגי ר"ה.
(51) שו"ע אדמוה"ז ס' תקפ"ג ס"ב.
(52) ע"פ המובא בפסקי תשובות שם ס"ק ה.
(53) שו"ע אדמוה"ז שם ס"ד.
(54) מדינא מותר גם אחר חצות, שו"ע אדמוה"ז ס' רנא ס"ד (אף שהאריז"ל היה נוהר - כל השנה - להסתפר קודם חצות דווקא, כפי-החיים שם ס"ק יט ומטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ג. וכנראה אין מקפדין בזה, וכמדומה שגם הרבי לא הקפיד בזה).
(55) מחצות היום, לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865. ועיין אלף-המגן למטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ק קכא. לקוטי מהרי"ח ח"ב דף ז, ב.
(56) לוח כולל-חב"ד.

ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה⁴⁷. * נוהגים לכתוב פ"נ (הנשואים - כמוכן בחגירת אכנט) עכורו ועבור בני-ביתו לבקשת כתיבה והתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכי' של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על-מנת לקראתו על הציון שלו⁴⁸.

* נוהגים להשתטח על קברי צדיקים⁴⁹, והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁵⁰ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. * אין מבשלים לראש-השנה תבשילים שטעמם חמוץ או מר⁵¹. אין נמנעים ממאכלים חריפים, כמו 'חזרת'. ניתן להטעים תבשילים במעט חומץ או לימון, ובלבד שלא יהיה טעמם העיקרי חמוץ או מר⁵². משתדלים לבשל מאכלים מתוקים ושמינים, לסימן טוב⁵³. * מסתפרים⁵⁴, וטובלים⁵⁵ במקווה טהרה לכבוד החג⁵⁶. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב באלול ה'תשס"ט – כ"ט באלול ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב באלול	הלכות נזירות. פרק ג-ה.	ה' שבת פרק ו.	מל"ת רב. רג. רד.
ש"ק	כ"ג באלול	פרק ו-ח.	פרק ז.	מל"ת רה. רו. רח. רז.
א'	כ"ד באלול	פרק ט-י. הלכות ערכין וחרמין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ח.	מ"ע צג. קיד.
ב'	כ"ה באלול	פרק ב-ד.	פרק ט.	מ"ע קטו. קטז. קיו.
ג'	כ"ו באלול	פרק ה-ז.	פרק י.	מ"ע קמה. מל"ת קי.
ד'	כ"ז באלול	פרק ח. התי ידך וגוי. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. הלכות כלאים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת קיא. רטו.
ה'	כ"ח באלול	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ת רטו.
ו'	כ"ט באלול	פרק ו-ח.	פרק יג.	מל"ת ריז. ריח.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחרות**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', כ"ב באלול	4:19	5:09	5:31	6:26	9:28	12:37	1:08	6:51.8	7:16
ש"ק, כ"ג באלול	4:20	5:10	5:32	6:26	9:28	12:37	1:08	6:50.5	7:15
א', כ"ד באלול	4:21	5:10	5:32	6:27	9:28	12:36	1:07	6:49.2	7:14
ב', כ"ה באלול	4:22	5:11	5:33	6:28	9:28	12:36	1:07	6:47.9	7:12
ג', כ"ו באלול	4:23	5:12	5:34	6:29	9:28	12:36	1:07	6:46.6	7:11
ד', כ"ז באלול	4:23	5:12	5:34	6:29	9:28	12:35	1:06	6:45.2	7:10
ה', כ"ח באלול	4:24	5:13	5:35	6:30	9:28	12:35	1:06	6:43.9	7:08
ו', כ"ט באלול	4:25	5:14	5:36	6:31	9:29	12:35	1:05	6:42.6	7:07

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת ניצבים-וילך	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש
ערב ראש-השנה	6:15	7:26	6:30	7:28	6:21	7:28	6:32	7:28
ב' דראש-השנה	7:15	7:15	7:17	7:17	7:17	7:17	7:17	7:17

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו- המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

והספקות השכיחות בהן³⁰.

יום חמישי,

כ"ח באלול, ה' דסליחות

במנחה אומרים תחנון³¹.

בקריאת-שמע שעלה-המיטה, ביום חמישי בלילה אור ליום שישי, אומרים תחנון³².

יום שישי

כ"ט באלול, ערב ראש-השנה³³

אבל בתוך שבעה מותר לו ללכת היום לבית-הכנסת לאמירת הסליחות³⁴, וכן להתפלל עם הציבור³⁵.

בפיוט "מרוכים צרכי עמך", בסליחות נוסח ליטא³⁶ הנוסח הוא: "ותיטיב לנו הכתיבה והחתימה", וכך תוקן בכתב-יד באחת מהוצאות קה"ת הראשונות (מעוטף)³⁷.

בפיוט "שלוש-עשרה מידות" יש כמה וכמה שינויים שתוקנו ב'סליחות' בהוצאות האחרונות (מוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו³⁸).

(30) ראה ספר-המנהגים ס"ע 56.

(31) סידור אדמו"ר הזקן לפני 'למנצח... יענך' (לבוש ומג"א סי' קלא ס"ו. בשו"ע אדמו"ר הזקן חסר סעיף זה).

(32) סידור אדמו"ר, לפני 'למנצח... יענך' (מאחר שאינו נוהג כיו"ט מיום שלפניו, אלא מעלות-השחר, כיוון שאומרים הרבה סליחות באשמורת, שלא כשאר עיו"ט, ואף לא כערב יו"ט - ראה שו"ע אדמו"ר סי' תר"ד ס"ד-ה).

(33) כנראה שהרבי לא התענה בער"ה - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מה, עיי"ש.

(34) לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תקפ"א ס"א.

(35) מטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ב.

(36) תח"י סליחות 'קודש הילולים' הוצאת לוי-אפשטיין, ירושלים תשכ"ה. וייתכן שבנוסח 'סליחות - מנהג חב"ד' נעתק הפיוט מתפילת נעילה, ששם מבקשים רק חתימה, ולא שמו לב לתקן, גם לא בהוצאה החדשה דארה"ק.

(37) העירונו בנוסח הסליחות, בפיוט 'איכבה אפצה פה' [עמ' 124, שורה אחרונה]: "תוכחת קץ" [בצירי -] צ"ע אם יש פירוש לזה. ובנוסחאות ישנות [ומתוקנות]: "תוכחת קץ", והפירוש מובן [מאס בתוכחה].

בפיוט 'אנא עוררה' [עמ' 128, שורה נא] נתבלבלו נקודות הפסק בהחרו, וצ"ל: "גם בצעדך על הר גבוני. גיל לשעשע חמד קדמוני. דמית ממלכת כהנים וגוי קדוש ובני וכו'".

(38) התיקונים בפיט' שלוש עשרה מידות' הם בכמה

את הקטע "אל תבוא כמשפט עמנו" אומרים חזן וקהל פסוק בפסוק. את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט" נפוץ לאומרים ביחד כפסוק אחד³⁹. בסליחות אומרים תחנון (=יודיו) אפילו לאחר עלות-השחר, אבל לא בתפילה⁴⁰.

* היום אין תוקעים בשופר⁴¹, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור⁴².

* אחרי התפילה⁴³ אומרים 'סדר התרת נדרים'⁴⁴, במניין עשרה אנשים כשרים⁴⁵ (ולכל הפחות צריך שיהיו לפניו שלושה)⁴⁶.

* (ברומה ל"מענות חיטים" קודם חג-הפסח) עורכים מגבית, ומחלקים 'צורכי החג' לראש-השנה

שינויים מהנסמך בליקוט טעמים ומקורות, וכנראה הוגה שוב. ושמעתי שלראשונה נדפס פיוט י"ג מידות מתוקן בשילהי תשכ"ד בדף בודד (הוצאה קודמת של הסליחות היתה שנה לפני כן, בשילהי תשכ"ג).

(39) כיו"ב, לפי מנהגי אשכנז אחרים אומרים בקטע "שמע קולנו" את הפסוקים "אמרנו האוינה" ו"יהיו לרצון" כפסוק אחד (כמדומני שהש"ך אינו אומר את הפסוק השני בקול, וצ"ב מה הטעם לכ"ו).

(40) וראה לעיל סוף הערה 18.

(41) לוח כולל-חב"ד, מרמ"א תקפ"א ס"ג.

(42) השלמה לשו"ע אדמו"ר סי' ס"ט תקפ"א, עמ' 1364.

(43) לוח כולל-חב"ד, ובסידור אדמו"ר: 'קודם חצות'.

(44) בנוסח התרת נדרים, תיבת "בבולחון (אני מתחרט)" נמשך לפניו - כן אמר הרבי, מראות-קודש ער"ה תשמ"ט (וכן הוא בסידור 'בית יעקב'. מאידך בסידור 'אוצר התפילות', וכן בסידור יעב"ץ הוצאת 'אשכול' - נמשך לאחריו).

בסידורינו מוקד: "ולא יעשה שום רושם כלל" הש' בקמץ. ואולי הוא טה"ד.

(45) בסידור הלשון "וטוב שיהיה עדה שלמה", ובספר-המנהגים ובלוח כולל-חב"ד - "ובעשרה". כנראה, לא הקפיד הרבי שהמתיר יהא מי שהותר לו כבר (כפר חב"ד, גיליון 779 עמ' 138).

(46) ראה אלף-המגן למטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ק קא.

מדינא, קטן 'נופלא סמוך לאיש' אינו מצטרף למתירים, אבל מבקש התרה (ראה הלכות והליכות בר-מצווה פי"א סי"ד. חנוך לער ס"פ לג). וב'אוצר' עמ' לט כתב שאין נוהגים בזה.

במטה-אפרים שם סוס"ב כתב, שלא יאמרו כמה מבקשי התרה ביחד, אלא בשעת הדחק.

לעניין נשים, לפי הנפקס בשו"ע (יו"ד רלד סני"רנו) הבעל נעשה שליח לשאלו על נדרי אשתו, אך אינו מצטרף להמתירים, ולכאורה יכול לומר הנוסח גם בשמה (אך לאחרים, אף לבתו, לא ניתן להתיר ע"י שליח - שם סי' רכח סט"ז. וע' פת"ש שם ס"ק ט לעניין בקשת התרה בכתב), אך לא ראינו נוהגים כן. ולעניין 'מסירת מודעה' על לעתיד - לכאורה די להן ב'כל נדרי'.

חיבור המעלות של משפיע ומקבל גם יחד

הגילוי שהאיר ביום הראשון לבריאת העולם נעלה אף מראש-השנה, אולם עתה אפשר להמשיך גם גילוי זה על-ידי עבודת האדם • אין להסתפק בהשפעה המשאירה את ה"מקבל" במצבו, אלא יש לעשותו "משפיע" • אף הקב"ה אינו משפיע בלבד, אלא גם בבחינת מקבל - "למעשה ידך תכסוף" • ומה בין חרטה על העבר לקבלה על העתיד בעבודת התשובה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אתערותא דלעילא מצד "כי חפץ חסד" שהיה ביום הראשון לבריאת העולם; אבל אף-על-פי-כן, כיוון שנשאלת הקושיא למה לא קבעו ראש-השנה ביום הראשון לבריאת העולם, יש מקום לעניין זה.

ב. ביאור מעלת יום הראשון לבריאת העולם:
אף-על-פי שחידוש הבריאה הוא עניין תמידי, כמאמר⁶ "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" - הרי אין זה מאיר בגילוי אמנם, ביום הראשון האירו בגילוי כל העניינים הקשורים עם בריאת העולם - "בעשרה דברים נברא העולם כו"⁷, כמו שכתוב⁸ "בראשית ברא",

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם¹ בעניין הקושיא שנשאלת בדרושי חסידות² למה קבעו שמחת-תורה בשמיני-עצרת, ולא בחג השבועות - שכיוון שיש קושיא כזו, יש מקום לעניין של שמחת-תורה בחג השבועות.

וכן הוא גם בנוגע לקושיא שנשאלת בדרושי חסידות³ למה קבעו ראש-השנה ביום ששי למעשה בראשית, יום בראש אדם הראשון, ולא בכ"ה באלול שבו נברא העולם - שיש מקום לעניין של ר"ה בכ"ה באלול.

בדרושי חסידות מבואר אמנם התירוץ על קביעת ראש-השנה ביום בראש אדם-הראשון - שעניין זה הוא מצד מעלת עבודת האדם, שעל זה נאמר⁴ "למעשה ידך תכסוף", שזהו עניין נעלה יותר מהגילוי בדרך

מכיוון שלמעשה הש"ץ מתעטף בטלית לאחר שהאיר היום, יברך עליה. ורשאי לברך אפילו על טלית שאולה²⁵.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ סיפר, שחסידים הראשונים היו לומדים ביום כ"ה באלול בפרשת בראשית עד "יום אחר"; בכ"ו באלול - עד "יום שני" וכו'; בכך התכוונו להביא תוכן של 'עבודה' גם בעניינים של "בראשית ברא..." (אתערותא דלעילא)²⁶.

יום שלישי

כ"ה באלול, ג' דסליחות

מדברי הרבי נשיא דורנו: "ג' דסליחות הוא יום מיוחד, ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר מאמר חסידות ביום זה"²⁷.

* הוראת נשיאינו הקדושים ומנהג משנים רבות, אשר היורד לפני התיבה, ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחילה על כל התפילות, ובפרט על כל הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המילות כפשוטו (ובימינו נדפסו מחזורים מבוארים מאנשים מוסמכים), וכמובן מאליו - לדעת דיני התפילה בכלל, ודיני הש"ץ בפרט²⁸. ואף אם עשה כך לפני שנה, יעשה כן גם בכל שנה כמה ימים קודם שיוור לפני התיבה בתור הש"ץ²⁹. כמובן, על התוקע והמקריא ללמוד היטב את דיני התקיעות כהלכתן, כולל הטעויות

(25) מטה-אפרים שם סעיף ט"ו. וזאת לכאורה אף אם אייר שהש"ץ הוא בחור, או כשאינו מתפלל מיד אחרי הסליחות.

(26) לקוטי-שיחות, כרך טז, עמ' 488.

(27) 'התוועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2254. וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעמים. וראה לקוטי-שיחות, כרך יד, עמ' 347 ואילך, ושי"נ. מהנכון שבמשך המע"ל על יום זה ילמדו עד"פ חלק מאחד המאמרים הללו (איש כחפצו, שהרי ישנם ריבוי מאמרים דיום זה) - ר"ד משיחת ג' דסליחות תשנ"א. והעיקר שכל אחד יוסיף עוד עניין של לימוד, הנהגה טובה וכיו"ב - 'התוועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 373.

(28) לכאורה - הוראה זו שייכת גם לפיוטי הסליחות. ראה באג"ק ח"ו עמ' שגא, שרצוי שלא להתפלל [כנראה - גם כל השנה] במניין שבו אומר הש"ץ פיוטים באמצע ברכות ק"ש (כנהוג בכמה קהילות אשכנזיות). מסתמא הכוונה רק כשאניס זקוקים לו כתוקע וכיו"ב. וראה בקשר לש"ץ מאנ"ש בביהכ"נ דנוסח אחר, ב'התקשרות' גיליון תקל"ד עמ' 14 ואילך, ובפרט בהערה 12. ועצ"ע.

(29) אגרות-קודש ח"א עמ' שנג, תטו וש"נ.

אומרים 'קדיש תתקבל' אחר הסליחות, גם אם מתפללים שחרית מיד לאחריה¹⁸.

באמירת סליחות בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לאחר קדיש תתקבל, מסיימים בשירת "החמנא דעני לעני ענינא", והרבי היה מעודד את השירה כדרכו בקודש¹⁹.

האומר סליחות ביחוד, לא יאמר י"ג מידות²⁰, גם לא בניגון ובטעמים²¹.

יום שני

כ"ה באלול, ב' דסליחות

מהיום ואילך, עד ערב ראש-השנה ועד בכלל - אמירת הסליחות היא "באשמורת הבוקר"²².

ידוע מנהגנו לברך ברכות-השחר בבית²³, ועל-כל-פנים יש לברכן, ולפחות את ברכות התורה, קודם הסליחות²⁴.

שהכל מודים בוה, וכן המנהג בפועל בין אנ"ש, לדלדוד ודאי לילה דסליחות גרע מספק דבין השמשות, היינו שפוסקים כט"ז בזה ולא מטעמיה. עכ"פ מנהגנו שלא ליפול כלל בסליחות נובע מכך שאין נופלין בוודאי לילה כדברי הרקנטי שבמג"א, ובשו"ע אדמו"ה²⁵ מובאים כ"ש נוהגין, אף שלמעשה נאמרות הסליחות בדורותינו אצל הרבי ובין אנ"ש ביום ממש. וכן מה שמרבים בסליחות ער"ה [יחסית למנהגנו בשאר הימים] ואומרים בו "ויאמר דוד אל גד" אף שלאחר עלות השחר ודאי נחשב יו"ט (ראה שם בס'י תר"ד), כיוון שהסליחות שייכות ללילה. ומה יש להעיר לעניין אמירת תחנון בתפילת שחרית דע"ק שנמשכה לאחר צאת היום, ראה 'התקשרות' גיליונות: תקס"ז עמ' 15, ותקס"ט עמ' 16.

(18) 'סליחות - ליקוט טעמים ומקורות'. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט.

(19) 'אוצר מנהגי חב"ד' שם (ספר-הינגונים ח"ג, ניגון רמז).

(20) שו"ע או"ח סי' תקס"ה ס"ה.

(21) ס' 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסה (ראה בעניין זה בכף-החיים קלאכ. בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ד סי' כב מסיק שלא לומר גם בניגון ובטעמים, וכן נהג בפועל - דרכי-חיים-ישולם אות קצ). לעניין אמירת 'מחי ומסי', מרן דבשמייא' ביחיד, בלוח כולל-חב"ד הביא שידלגם, כיוון שיחיד מנוע מלהתפלל בלשון ארמי כמבואר בשו"ע רבינו סי' קא ס"ה. אך יש מקום להוכיח אחרת מלשון אדמו"ה²⁶ בסידורו, שהסתייג רק מאמירת 'קום פורקן' השני ביחיד, ראה 'התקשרות' גיליון ס עמ' 20. הערות חר' ואנ"ש, צפת, גיליון ל עמ' 39.

(22) ספר-המנהגים, מנהגי ר"ה (למעשה, במניין של הרבי אמרו זאת בשעה 7 בבוקר).

(23) אג"ק ח"ט עמ' שצ, וראה ספר-השיחות תש"ד עמ' 20.

(24) לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע אדמו"ה²⁷ סי' מו ס"ח.

(6) מיכה ז, יח.
(7) ראה גם שיחת ש"פ נצו"י, כ"ה אלול דאשתקד ס"ד (תו"מ ח"ז ע' 212).
(8) נוסח ברכות ק"ש.
(9) חגיגה יב, א.
(10) בראשית א, א.

היינו, שהאיר בחינת "ראשית", "בחוכמתא"¹¹, ולמעלה יותר - "בקרמין"¹², בחינת הכתר.

ועיקר המעלה - שביום הראשון האיר גילוי האור שהיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם עד סופו (דאף שיש דעות¹³ שאור זה שימש בכל ששת ימי בראשית, מכל מקום, בעיקר היה זה ביום הראשון), וכבר נתבאר לעיל¹⁴ מעלת אור זה - שהוא אור הבלתי גבול, שלגביו, עומק תחת ועומק רום הם בשווה. ואף ששלימות הבריאה נעשית ביום השישי דווקא, שבו נאמר¹⁵ "ויכולו גו" - הרי זה מצד מעלת עבודת האדם, ד"למעשה יריך תכסוף" (כנ"ל), אבל מצד ענין הגילויים - גדלה מעלת יום הראשון, כ"ה באלול, שבו האיר אור הבלתי גבול.

ג. והנה, עתה, לאחר בריאת האדם, שכל העניינים באים על-ידי עבודה דווקא, שלכן נקבע גם ראש השנה ביום ברוא אדם הראשון דווקא - הנה גם האור שנברא ביום ראשון מאיר על-ידי עבודה דווקא, ונמצא, שישנם ב' המעלות: מעלת העבודה ומעלת האור¹⁶.

וכמו שנתבאר לעיל¹⁴ שהבעל שם טוב והמגיד המשיכו אור זה גם בעולם הזה - שהרי מצד גילוי זה היו רואים מסוף העולם ועד סופו גם בעולם הזה, ולא רק עניינים רוחניים (בהתאם לכך שאור זה "גנזו בתורה"¹⁷), אלא גם דברים גשמיים.

וכידוע הסיפור¹⁸ אודות הבעל שם טוב, שפתח את ספר הזהר, הביט בו ואמר היכן נמצאים השוורים. והיינו, שספר הזהר הוא האור הגנוז בתורה, ועל-ידי אור זה ראה בעיניו הגשמיים את השוורים הגשמיים ממש.

וענין זה (המשכת האור בגשמיים) אינו ירידה

חסיושלום כאור, אלא הפירוש הוא - שמעלת אור זה גדלה כל כך עד שרוחניות וגשמיים הם בשווה ממש.

וכפי שיהיה לעתיד לבוא - שיאיר גילוי אלקות בגשמיים ממש, ואצלם היה גם עתה הגילוי דלעתיד לבוא.

וכמו כן נתבאר לעיל¹⁴ שרבנו הזקן פעל שיימשך האור גם בהתיישבות בכלים, והיינו, על-ידי תורה חסידות חב"ד, באופן שיוכלו להסביר לנפש הבהמית שגם בשכלו הגשמי יבין אלקות.

ד. ב' העניינים ד"חפץ חסד" ו"למעשה יריך תכסוף" - מצינו גם במעשה המצוות, שכללותם היא מצוות הצדקה¹⁹:

במצוות הצדקה יש ב' אופנים: (א) צדקה, (ב) גמילות חסדים. ואמרו חז"ל²⁰ "גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה כו' צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים".

והענין זה:

לכאורה גדלה מעלת הצדקה על גמילות חסדים, כיוון שנתנית הצדקה היא מתנת חנם, שאינו דורש מהמקבל להחזיר לו; מה שאין כן בגמילות חסדים שהמקבל צריך להחזיר לו, ו"פריעת בעל חוב מצווה"²¹, מדאורייתא או מדרבנן²².

אבל באמת, הנה בענין הצדקה הרי הוא המשפיע והזולת אינו אלא מקבל, שזהו ענין החסד, ח"ס דל"ת, דלית לית מגרמיה כלום²³, והיינו, שהזולת אינו מציאות כלל; מה שאין כן בגמ"ח, כיוון שנותן על מנת להחזיר, הרי גם הזולת הוא מציאות כו', ואין זה נהמא דכיסופא²⁴.

ועל דרך שמצינו בענין כיבוד אב, "יש מאכיל לאביו פסיוני ויורש גיהנם, ויש מטחינו בריחים ויורש גן עדן"²⁵.

(19) ראה תניא פל"ז.

(20) סוכה מט, ב.

(21) כתובות פו, סע"א. וש"נ.

(22) ראה אנציק' תלמודית ערך הלואה ס"ד (כך ט ס"ע רכו ואילך).

(23) תניא אגה"ק ס"י (קטו, ב).

(24) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת זו, רע"ד. ובכ"מ.

(25) קידושין לא, סע"א. ירושלמי שם פ"א ה"ז.

לחצות הלילה¹³.

השליח-ציבור מתעטף בטלית בלא ברכה¹⁴.

יש להתחיל 'אשרי' בעשרה כדי שיוכלו לומר אחריו קדיש מיד, ואם השלימו לעשרה מיד אחרי סיום אשרי, יאמר כמה פסוקים וחצי קדיש. אם היו עשרה באמירת הסליחות, אסור לצאת באופן שלא יישארו עשרה לקדיש. אך אם יצאו ונשארו אפילו שישה, יאמר הש"ץ קדיש תתקבל¹⁵.

"הנשמה לך -" הש"ץ מתחיל בקול רם¹⁶.

באמירת "סלח לנו... חטאנו... פשענו" שאחרי י"ג מידות, היה מכה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על החזה, כמו בוודיו (בדרך כלל. אבל בתשרי תשל"ב לא היכה. וב'חטאנו צורנו... שבסדר העבודה, היכה - 'התקשרות' גיליון ריו עמ' 9). וכן באמירת "אבל אנתנו ואבותינו חטאנו"; "ואנתנו הרשענו" שבוודיו.

יש לדעת שסדר 'סליחות-חב"ד' הוצאת קה"ת ברוקלין תש"נ, הוא צילום דפוס הראשון דקה"ת ברוקלין ולא נכללו בו התיקונים שהוצאתו שלאח"ה.

(13) ספר-המנהגים עמ' 54 (מפני שאומרים 'במוצאי מנוחה'), וראו 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כג. חצות הלילה בתל-אביב: 12.37.

(14) לוח כולל-חב"ד. וגם אם הוא בחור, מתעטף בה (ע"פ 'שערי הלכה ומנהג' ח"א עמ' רכו, מר"ה יז, ו'תנא-דבי-אליהו' זוטא פכ"ג. וראה באריכות ב'הערות וביאורים - אהלי תורה' גיליון תתנ"א עמ' 50 ואילך, ובפרט בעמ' 62).

הט"ו (סי' תקפ"א ס"ק ב, ונתקב במטה-אפרים שם סי' ד, במצויינת) ב"ס ו' (ועוד) כתב שיש ליטול טלית מחבירו בהשאלה כדי לצאת מספק ברכה (בגד יום בלילה), אבל אדמוה"ז (סי' ח"י ס"ד) כתב ש"מותרים להתעטף אפילו בלילה, דהדבר ידוע שאין מתכוונים לשם מצוות ציצית, אלא מפני כבוד הציבור" (וראה טעם זה בשערי אפרים שער י' פתחי שערים ס"ק יא, ודן בדבריו המנסב ס"י יד בביה"ל ס"ג ס"ד"ה שאלה כשהיא מצויינת), הרי דס"ל שא"צ לה.

(15) כדן חזרת הש"ץ ו"כיו"ב, מטה-אפרים ואלף-המגן סי' תקפ"א סעיף י"א.

(16) 'סליחות - ליקוט טעמים ומקורות' מטה-אפרים תקפ"א ס"י"ח. **העירנו אחד מאנ"ש:**

בסליחות ליום ראשון, בפיוט "תבוא לפניך שועת חינוך" (בהוצאת קה"ת, אה"ק תש"ס עמ' 8, שו"ה בן). "אלה מרחוק יבואו כתיים, ואלה מצפון ציים וכתים". צ"ל "אלה" גם בפעם השנייה, שהרי כל הסליחה היא ע"פ א"ב כפול.

בסליחות לכל הימים: בקטע 'זכור רחמיך': השתבש הפיסוק, וצ"ל: "זכור עתך קניית קדם, נאלת שבט...".

שם, בפיוט 'איל רחום שמך': הרבי היה אומר: "עשה למען אמיתך... ברינתך וכו'" (כמו בנוסח אדה"ז ב'הושענא. למען אמיתך", ובכ"מ בפרקי אבות).

שם, בפיוט 'עננו': "רך לרצות" - באג"ק ח"ב עמ' קסב

באמירת 'עננו' מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בשתי נקודות, דלא כמנהג העולם¹⁷.

(ובמקביל בלקוטי-שיחות חכ"ט עמ' 412) מכריע הרבי, שרק בתפילת טל צ"ל "רך לרצות", אבל ב'עננו' ובפיוט 'האוחז ביד' צ"ל ל' בחיריק ורי"ש שבא, כסידורי העיב"ץ ועבודת ישראל, ולא כנדפס בסידור [תנ"א ותהלת ה' ובסדר הסליחות, כבתפילת טל]. אך בקלטת מעשרה בטבת תשכ"ה נשמע ברור שהרבי אומר ג"כ למ"ד שבא ורי"ש בפתח כמו בסידור. ולפלא שבסידורי תהלת ה' ובסליחות, כולל במהדורות החדשות, נדפס כבתנ"א, ובמחזור (הישן שתח"י) בפיוט הג"ל למ"ד שבא ורי"ש במקוץ:

בסליחות ליום חמישי, בפיוט "ישראל עמך תחינה עורכים" [עמ' לו, שו"ה ובזרועך]. אחר סיום החרוז במלים "ובזרועך הנטויה" חסר חרוז שלם, וכדמוכח מהתנימה בראשי החרוזים שהיא "יצחק הקטן רבני מאיר", וחסרות האותיות ט' ל'. והיא השמטת הצנוורה, ובנוסחאות הישנות (והמתוקנות) נוסף: "טמאים האומרים נחלתך לחבל, כבודך להמיר ובהבל להתהבל. נצר נתעב לאלוה לקבל, ויראתך הקדושה לנטוש ולנבל".

שם [עמ' לו, שו"ה ובזרועך]. "עצת הרעים תמחה ומחשבותם תבטל" - הוא ג"כ שיבוש הצנוורה, ובנוסחאות הישנות (והמתוקנות) "עצתם תסכל ומחשבותם תבטל".

שם, בפיוט "אלקמים בישראל" [עמ' 74, שו"ה מכון]. חסר חצי החרוז של אות ר' [שהרי הסליחה היא ע"פ א"ב], וגם הנקודות של הפסקי החרוזים תבלבלו, וצ"ל: "רודה רודף באף תכלה, שנת שלומים לריב ציון נגלה: שרת ורדת מנוער קותנו, ואל תשליכנו לעת זקנתנו".

שם, בפיוט "ישמעונו סלחתי" [עמ' לח, שו"ה שואל]. "מדות יצר". צ"ע אם מצאנו פירוש לנוסחא זו, ובנוסחאות ישנות [ומתוקנות] "מרות יצר", והפירוש מובן [ממשלת ושלטון היצר].

(17) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כח.

בס' המנהגים עמ' 55, כתוב "בסליחות אין נופלים על פניהם", וציון הרבי לזה: "ראה מג"ח בשו"ע סי' קלא ס"ק ט, בשו"ע רבנו הזקן שם". והנה בשו"ע שם ס"ג איתא "אין נפילת-אפים בלילה, ובלילי אשמורות נוהגים ליפול על פניהם [=למרות שעדיין ודאי לילה], שהוא קרוב ליום". ומביא המג"א הנ"ל מהרקט"פ קורח שכתב "להאריך בסליחות עד נכון היום, ואז יפלו על פניהם". ומסיים המג"א "ונראה לי דאם נמשכה תפלת מנחה עד הלילה - לכולי עלמא אין נופלין, דתחילת הלילה - תגברת הדינין, משא"כ אחרי חצות הלילה". ואילו הט"ו שם (ס"ק ח) נחלק ע"ז: "ונראה שאין לחוש לזה כל זמן שאין ודאי לילה אלא בין השמשות [=פסק לילה], דלא גרע מליל אשמורת שהוא קרוב ליום".

דברי השו"ע והט"ו הובאו להלכה בשו"ע רבינו שם ס"ד [בשו"ע אדמוה"ז צוין על דברי הט"ו גם לכ"י, ולא מצאתי שם. הא"ר דייק בדברי המג"א שגם בבין השמשות אין נופלין, והכפ החיים ס"ק נא מחזיק בדעה זו ע"פ הקבלה, אבל במחצית-השקל הסתפק אם המג"א יחלוק על הט"ו, ובשו"ע רבינו ברור

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ניצבים וילך¹

שבת סליחות - כ"ג באלול

שחרית: גם בשבת זו אומרים, קודם תפילת שחרית, את כל התהילים², אף-על-פי שאין מברכין את החודש³.

אין מברכים את החודש. הבעש"ט אמר, שבשבת זו הקב"ה בעצמו מברך את החודש השביעי, המושבע והמשיבע ברוב טוב לבית ישראל על כל השנה, ובכוח זה ישראל מברכים את החודשים י"א פעמים בשנה⁴. אומרים 'אב הרחמים'⁵.

בשבת שלפני ראש-השנה - יש⁶ להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה דמאכל ומשקה [לחיים] או על-ידי צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה ועל-אחת-כמה-זכמה לימוד תורה, ועוד וגם זה עיקר - קבלת החלטה טובה וכולל הסכום! שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... [נתינת ממון בפועל, להפריש לעצמו ולחיתה לעני או לגבאי בבוקר].

לאחרי התפילה - התוועדות בבית-הכנסת, מכיוון שנהגו חסידים להתוועד בכל שבת סליחות⁸, ואף

1) לכאורה אין לומר בקריאת שמו"ת אלא את הפטרה הנקראת בפועל, "שוש אישיו", לסיום 'שבעה דנחמתא' (כי הפטרת 'שובה ישראל' אינה נחשבת כהפטרה של אחת מהפרישות 'ניצבים' או 'וילך'), דלא כמ"ש בשנים קודמות לקראת הכל, גם הפטרת 'שובה ישראל'.
2) ספר-המנהגים עמ' 30.
3) לבוש ר"ס תכא. מטה-אפרים סי' תקפ"א סעיף מו.
4) ספר-המנהגים (מנהגי רה"ק).
5) 'התוועדות' תשנ"ח ח"ד עמ' 299.
6) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376.
7) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222 ובהערות.
8) 'התוועדות' תשי"א ח"ב עמ' 327, תשמ"ב ח"ד עמ' 2253, תשמ"ג ח"ד עמ' 2045 ועוד.

במוציא-שבת-קודש - כהכנה לאמירת הסליחות. במנחה - פרקי-אבות, פרקים ה"ו.
מוציא-שבת-קודש: אומרים 'ויהי נועם', וזאת קדוש¹⁰.

התחלת ימי הסליחות¹¹:
סליחות¹² הראשונות, מתחילים אחר ובסמוך

9) ראה בגיליון הקודם, שהמנהג המקורי שהזכיר הרבי בשנת תשמ"א היה לומר את המשנה שלפני הפרק והברייתא שלאחריו רק פעם אחת.

10) שו"ע אדמו"ר סי' רצה ס"ג [שרק] "אם חל יו"ט בערב שבת" נמנעים מלומר זאת, אבל לא כחלל בשבת. וכך נהגו בליובאוויטש בקביעות זו, כפי שמסר הרה"ח ר' ולפך שמעון דבורקין ע"ה, 'שבח המועדים' עמ' 7. הדיון שב'אוצר מנהגי חב"ד' אלוילתשרי עמ' קע וניסן-סיוון עמ' יט מתייחס רק למוצש"ק שלפני ערב-פסח וערב-יום-הכיפורים, שגם הם מעין 'יום טוב', אך במוצש"ק שלפני ר"ה אין בכך כל ספק].

11) בספר-הסליחות תש"א עמ' 86-85 (ספר-הנגונים ח"א, ניגון א) נאמר: "ימי הסליחות המעוררים לתשובה, הם מהזמנים הידועים שבהם היו מנגנים את ניגונו של אדמו"ר הזקן, בעל 'ארבע הבבות'".

12) כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו יצא לסליחות בבגדי הש"ק - 'אוצר מנהגי חב"ד', אלוילתשרי, עמ' כג, וש"נ (וכן מובא מס' לקט-יושר).

י"א שצ"ל הסליחות בעמידה, וכן נפוץ בין אנ"ש. ובפרט באמירת 'אשמנו' (מדינא - שו"ע אדמו"ר סי' תר"ז ס"ז. ועד"ז לכאורה גם באמירת 'אשמנו מכל עם', "סלח לנו" שאחרי י"ג מידות, וכיו"ב). וכן י"ג מידות, ושמע קולנו. בנוסח הפיוטים בכמה מקומות ישנו "נ"א" שמביא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בהערותיו לסליחות (וב'סליחות חב"ד' הוצאת קה"ת אה"ק תש"ו ואילך נדפסו בשו"ג). וכנראה אמר הרבי לעצמו את שתי הנוסחאות (ראה גם 'אוצר מנהגי חב"ד', ר"ה, אות קצד. וכמו שאמר זכר וזכר / צירי / סגול), כמנהגו בקריאת-התורה, גם ב'אשרי' ובשש זכירות. ועוד כיו"ב). אבל בסידור השתדל להשאיר רק נוסחא אחת (ראה 'הגהות לסידור' פ"א סל"א וסק"ו ופ"ז ס"א). ב"ג מידות, בין שני שמות הוי"ה ישנו "פסיק" (ו) כפי טעמי-המקרא, ויש להפסיק שם מעט (גם בכל השנה).

וההסברה בזה - לפי שישראל דומין לבוראם²⁶, ולכן, כשם שהקב"ה הוא בבחינת משפיע ודאף שיש באלקות גם את עניין ובחינת מקבל, שזהו העניין ד"למעשה ידיך תכסוף", ועבודה צורך גבוה²⁷, מכל מקום, בכללות הרי אלקות הוא בבחינת משפיע, כמו כן גם האדם, ש"ארמה לעליון"²⁸, מצד טבעו הוא בבחינת משפיע, וזהו חיותו ומציאותו, ולכן כאשר ההנהגה היא באופן שעושה אותו למקבל, הרי הוא יורש גיהנם.

ומזה מובן המעלה דגמילות חסדים על הצדקה. ועל דרך זה ישנם ב' עניינים אלו גם למעלה:

* * *

ממני" - שכל זה הוא מצד מעלת העבודה, וזהו מה שנפעל ביום השישי למעשה בראשית, יום ברוא אדם הראשון.

ה. נתבאר לעיל (במאמר³³) שבכללות עניין התשובה יש ב' מדריגות: תשובה תתאה ותשובה עילאה. תשובה תתאה ענינה - להוציא החיות מהקליפות (שזהו עניין תשוב ה"א תתאה³⁴, והרי ה"א תתאה היא מקור חיות הנבראים³⁵, וצריך

ידוע הסיפור על הבעל שם טוב, שפתח את ספר הזהר, הביט בו ואמר היכן נמצאים השוורים.

והיינו, שספר הזהר הוא האור הגנוז בתורה

להשיבו מן החיצונים כו'). ותשובה עילאה ענינה - המשכת הרצון כו'.

ובפרטיות יותר, הנה גם בכל אחד מהם בפרט יש ב' עניינים אלו: חרטה על העבר - שהוא עניין עקירת הרצון, שעל-ידי זה מוציאים את החיות מהקליפות, וקבלה על להבא - שעל-ידי משיכים רצון חדש, והיינו, לפי שהקבלה על להבא היא באופן של "נעשה ונשמע"³⁶, הרי זה נוגע בהעצמות, וממשיך רצון חדש. והעניין בזה:

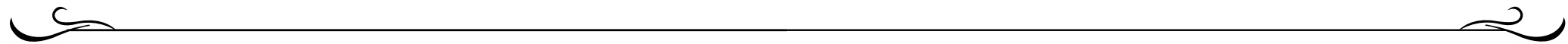
ידוע שאף שיקר התשובה היא בלב³⁷, מכל מקום, צריכה התשובה לבוא גם בעניין המעשה, כדאיתא בגמרא³⁸ לעניין קבלת עדות: "משישברו את פספסיהן". אמנם, עניין זה הוא רק בנוגע לבית-דין

א) צדקה - שזהו מה שהקב"ה מצווה את המצוות (שכללות המצוות נקראים בשם צדקה) מלמעלה למטה, שעניין זה הוא בבחינת נהמא דכיסופא, ואין זה תכלית הטוב. ב) גמילות חסדים - שזהו עניין עבודה צורך גבוה, שעניין זה הוא תכלית הטוב, כיוון שאין זה בבחינת נהמא דכיסופא, שהרי ישראל הם לא רק מקבלים אלא גם משפיעים²⁹.

וזהו גם מעלת יום השישי למעשה בראשית, יום ברוא אדם הראשון - שאז נעשה עניין "ויכולו", שהאדם "נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית"³⁰, ויתירה מזה, שנקרא "תמתי"³¹, לא רק מלשון תמימות ושלמות, אלא כדאיתא במדרש³² שהוא גם מלשון "תאומתי ככיכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה

26) ראה ב"ר פס"ו, ה. במדב"ר פ"י, ה. רות רבה פ"ד, ג. אסת"ד פ"ו, ב.
27) ראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך). עבודה"ק חלק העבודה בתחלתו.
28) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.
29) ראה לקו"ש חט"ו ס"ע 94 ואילך. וש"נ.
30) שבת קיט, רע"ב.
31) שה"ש ה, ב.
32) שה"ש ע"ה פ (פ"ה, ב).
26) ראה ב"ר פס"ו, ה. במדב"ר פ"י, ה. רות רבה פ"ד, ג. אסת"ד פ"ו, ב.
27) ראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך). עבודה"ק חלק העבודה בתחלתו.
28) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.
29) ראה לקו"ש חט"ו ס"ע 94 ואילך. וש"נ.
30) שבת קיט, רע"ב.
31) שה"ש ה, ב.
32) שה"ש ע"ה פ (פ"ה, ב).

33) בסופו (לעיל ס"ע 262 ואילך).
34) ראה תניא אגה"ת רפ"ד, ובהנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות' לשם (ע' סד).
35) ראה שם פ"ו ואילך.
36) משפטים כד, ו. וראה שבת פה, א.
37) תניא פכ"ט (לו, ב).
38) סנהדרין כה, ב.

ובעניין ברכת לולב², יש תשובה מפורשת יותר של מרן החיד"א בספרו 'יוסף אומץ' סי' פב, שהורה למעשה לנשים לברך וכמנהג קדום שהיה בירושלים. וכן פסקו הראשון לציון הגר"י ניסים בשו"ת 'יין הטוב' סי' כח ובשו"ת 'חמדה גנוזה' להגר"ד שלוש שליט"א סי' י"ב (והארכתי בזה בספרי שו"ת שושנת בנימין חלק א' סי' י"ח).

הרב בנימין כהן, רמלה

תגובת הרב גינזבורג: לכאורה אכן בשני הנושאים יש לנהוג, שכל אחת (מכל עדה) שאינה נוהגת במפורש אחרת - יש לזכותה גם בכרכה.

2) שבספר המנהגים, מנהגי חג הסוכות (עמ' 67), איתא: "הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר בימי חג הסוכות יוצאים עם הד' מינים ברחוב וכיו"ב, מקומות שם נמצאים בני ובנות ישראל, לזכותם במצווה זו" - הרי שהזיכוי הוא גם לנשים ובנות, ובפשטות הכוונה לעשות זאת בכרכה.

יומם ולילה, דהיינו, תחילת וסוף הלילה ותחילת וסוף היום.
וכמו כן הוא גם בנוגע לכללות השנה - שכאשר מתנהגים כדבעי בסוף השנה ובתחילת השנה, הרי זה בבחינת "חותם" על ההנהגה דכל השנה, ובכל הקשור להוצאת החיות מהקליפה, והמשכת רצון חדש.

* * *

ז. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם⁴⁵, שאצל רבותינו נשיאינו היה סדר, שבערב ראש השנה היו נכנסים אל זוגתם הרבנית לומר דבר-מה. וביאר, שסדר זה היה קשור עם העניין של בניין המלכות.

וההוראה לכל אחד ואחד בעבודה הרוחנית: אצל כל אחד מישראל יש את עניין המשפיע - שהרי לכל אחד יש מעלות בעניין ההשגה, מדות טובות וכו', וכמו כן יש אצלו את עניין המקבל, שזהו עניין הקבלת עול.

ועל זה אומרים, שצריך אמנם להיות עניין המשפיע, להשפיע על הזולת וגם על עצמו, אבל אין לשכוח שצריך להיות גם מקבל - קבלת עול. [.] הקב"ה וכנסת ישראל הם בבחינת חתן וכלה, וגם אצלם ישנו עניין הנ"ל.

* * *

ח. עדיין אי אפשר לומר "תכלה שנה כו"⁴⁶, שהרי נשאר עוד כמה ימים; אבל אפשר כבר לומר "תחיל שנה וברכותיה"⁴⁷, היינו, שעניין הברכה יתחיל כבר בימים האחרונים שנשארו בשנה זו, ויומשך גם על שנה הבאה [.] עלינו לטובה.

(מהתנועות ש"פ ניצבים זולך, כ"ה אלול, ה'תשי"ז.
תורת מנחם כרך כ, עמ' 265-271, בלתי מוגה)

(45) ראה "רשימות" חוברת קלא ע' 7. וראה גם ת"מ ח"ד ע' 309. וש"נ.
(46) מגילה לא, ב. פיוט "אחות קטנה" בכמה מחזוריים בתפלת ראש השנה.
(47) פיוט שם.

של מטה, שהרי "האדם יראה לעינים"³⁹, מה שאין כן בנוגע לבית-דין של מעלה מספיקה התשובה בלב, כיוון ש'ה' יראה ללבב"³⁹.

ובעניין זה יש חילוק בין החרטה על העבר והקבלה על העתיד:

החרטה על העבר - כיוון שפעולתה היא להוציא את החיות מהקליפות, צריך להיות בזה עניין של מעשה, דכיוון שיניקת החיות באה עלידי עבירה במעשה בפועל, הנה גם הפעולה הרוצאת החיות מהחיצונים צריכה להיות באופן של מעשה. וזהו גם עניין הירידי דברים⁴⁰, אשמנו בגרנו כו', בכל כ"ב האותיות - כדי להוציא מהקליפות כל כ"ב האותיות כו'.

אבל הקבלה על להבא, שעניינה הוא המשכת רצון חדש - הרי זה נעשה גם על-ידי מחשבה והחלטה וקבלה בלב, כיוון שהקבלה שמקבל בלבו את עניין "נעשה ונשמע", נוגעת בהעצמות, ולכן הרי זה פועל המשכת רצון חדש.

וכפי שמצינו בנוגע לקידושין, שהמקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, הרי היא מקודשת מספק, שמא הרהר תשובה בלבו⁴¹. ולכאורה, אם נאמר שצריך להיות עניין של מעשה דווקא, אזי אין מקום אפילו לספק קידושין, שהרי רואים שבפועל לא עשה מאומה? - ומזה ראינו מוכחת, שעל-ידי קבלה בלב בלבד, ללא וירידי דברים, וללא עניין של מעשה, נעשה צדיק גמור, וממשיך רצון חדש.

י. ישנם כמה עניינים שצריכים להיות בתמידות, כמו לימוד התורה, שנאמר⁴² "והגית בו יומם ולילה", אמנם, כיוון שאצל בעלי-עסקים אי אפשר שיהיה זה בתמידות, אזי מספיק גם הלימוד ד"פרק אחד שחורית ופרק אחד ערבית"⁴³, לקיים מה שנאמר⁴⁴ "ובשכבך ובקומך", שעל-ידי זה מחברים

(39) שמואל"א טז, ז.
(40) ראה סהמ"צ להצ"צ מצוות וירידי ותשובה פ"א (רמ"צ לה, א ואילך).
(41) קידושין מט, ב.
(42) יהושע א, ח.
(43) מנחות צט, ב.
(44) ואתחנן ו, ז.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
שירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.
כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

דקדוק במקרא / ברכות בנות ספרדיות

לא על-פי ה'כתר'

בלוח השבוע, גיליון פ' ראה (תשפ"ו) הערה 3, אודות החטף-פתח ב"יאכלנו", נכתב שצריך לקרוא זאת בשבא-נע, "כנדפס בתנ"ך ברויאר (על-פי ה'כתר')= 'כתר ארם צובה' הוא כתב-יד של התנ"ך שנשמר מאות שנים בבית-כנסת בעיר חלב שבסוריה, ומסורת בידי הקהילה שם, שזהו "הספר הידוע במצרים" שהגיהו בן אשר (רמב"ם הל' ס"ת פ"ח ה"ד), ועליו סמך הרמב"ם בספר-התורה שכתב. החל משנת תשל"ז הועמד תצלום כתב-היד לשירות הציבור, אך חסרה בו כל התורה וחלק מהכתובים. מהדורת הרב מרדכי ברויאר מוסרת את נוסח, ניקוד וטעמי התנ"ך על-פי ה'כתר' וכתב-היד הקרובים לו¹.

העירונו, שאמנם כך נדפס בתנ"ך ברויאר, אבל דווקא פרט זה אינו על-פי ה'כתר' (או כתב-היד הקרובים אליו, כי שם רגיל להיות חטף בכיו"ב), כמפורש בנספח למהדורה זו שצויין בהערה (הוצאת 'מוסד הרב קוק' ס"ע שצט).

ברכת בנות ונשים ספרדיות

נתפרסם בשעתו ב'התקשרות'¹, שהרבי ענה להרה"ג ר' משה הבלין שליט"א, רב העיר קריית-גת, שרצה להורות לכל אלה שלמדו במוסדות חב"ד, שעליהם לנהוג כהוראת הרבי לברך על הדלקת נש"ק לבנות, כיוון שהן "מתלמידיו", והרבי הגיב בזה"ל: "לפלא שלכתחילה כתב - כאשכנזי לספרדי - שמוכרחים לעשות כדעת אשכנזי".

וברצוני להעיר, שבעניין ברכת הבנות על הדלקת נרות, אמנם דעת הגר"ע יוסף שליט"א שאין לברך, וכמו שכתב בשו"ת יחווה דעת חלק ב, אולם מגדולי רבני הספרדים בדורנו חלקו עליו, וכמו שכתב הגאון הרב שלום משאש זצ"ל הרב הראשי וראב"ד ירושלים ת"ו [בקול-יקורא שהוציא בקובלנקה בחודש שבט תשל"ה, וכן בספריו בכמה וכמה מקומות, שכנות ידליקו נרות בברכה, וכן העלה למעשה זקן רבני טונים הגאון הרב ניסים הכהן זצ"ל (נכדו של הגאון רבי כלפון הכהן ראב"ד ג'רבא) בירחון 'אור תורה' טבת תשל"ז סימן פד. ובעיקר ראייתו של הגר"ע יוסף לדמות בנות קטנות לבעל ובנים [הרוצים גם הם להדליק], כבר הוכחתי באריכות שאין כאן ראייה (בספרי שו"ת 'שושנת-בנימין' חלק א סימן י"א).

1) ב'התקשרות' גיליון מה עמ' 25. ולאחרונה הובא בקובץ 'הערות הת' ואנ"ש' כפר חב"ד, גיליון רמב עמ' 55.

"לאלתר" הכוונה תיכף ומיד

למרות שעברו כמה שנים ו"עדיין לא בא"

עיקר עבודתו של כ"ק מו"ח ארמו"ר נשיא דורנו היא - לקרב ולמהר את הגאולה, כפי שהכריז ופירסם ב"קול קורא": "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" [...]
 כאן באים אלו אשר "תואנה הם מבקשים", וטוענים: הכרזה זו - "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" - היתה לפני כמה וכמה שנים, ואף-על-פי-כן "עדיין לא בא", ואם-כן, הפירוש ד"לאלתר לגאולה" אינו מוכרח להיות באופן דתיכף ומיד ממש!
 ובכן, טענה זו היא טענתו של ה"מלך זקן וכסיל" וכל אלו שטוענים טענה זו - הם שלוחיו של ה"מלך זקן וכסיל" אשר מתלבש בדבריהם... ועל-אחת-כמה-זכמה כאשר הם טוענים זאת מתוך "געשמאק", רחמנא-ליצלן - שאז, ה"חורבן" ד"עולם קטן זה האדם" הוא באופן חמור ביותר!
 "לאלתר לגאולה" פירושו - תיכף ומיד ממש, ופשיטא, שזו היתה כוונתו של נשיא דורנו בהכריזו בשעתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", אלא שבעוונותינו הרבים לא זכינו לכך...
 ולכן, גם לאחר שעברה שנה שלימה מאז שהכריז נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" ועדיין לא בא - המשיך להכריז ולפרסם שצריך להיות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", וכן המשיך והכריז לאחר שעברו כמה שנים, ובהדגשה - "לאלתר" ממש!
 וכמו כן בימים אלו - מכריזים "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", "משיח נאו", תיכף ומיד ממש!

הרהור תשובה יכול להיות ברגעא חדא ממש

ולאלו הטוענים שבהקדמה לזה צריך להיות עניין התשובה, "לאלתר לתשובה" (ועל-ידי זה) לאלתר לגאולה" - הרי המענה לזה בפשטות:
 עבודת התשובה - אינה עבודה הדורשת משך זמן כו', אלא כדברי הזוהר: "בשעתא חדא וברגעא חדא", ברגע כמימרא!
 תוכן עבודת התשובה הוא, אמנם, שמקבל על עצמו קיום כל ענייני התורה ומצוותיה, אבל אף-על-פי-כן, אין כאן עניין של התחלקות לתרי"ג פרטים, תרי"ג מצוות התורה, ואפילו לא לשני פרטים, כי אם נקודה אחת בלבד, שלכן אינה מוגבלת בזמן, כי אם בשעתא חדא וברגעא חדא.
 [...] ונמצא שהעניין ד"לאלתר לתשובה" אינו מעכב כלל וכלל שתהיה הגאולה תיכף ומיד "לאלתר לגאולה" - שהרי בכל מעמד ומצב יכול להרהר תשובה בשעתא חדא וברגעא חדא, ואין שום הגבלה בדבר, אפילו לפני נטילת-ידיים, על-דרך אמירת "מודה אני" [ויתירה מזה, באמירת "מודה אני" ישנם כמה תיבות וכמה פרטים כו', מה-שאין-כן הרהור תשובה, שיכול להיות ברגע כמימרא ממש], ואז - נעשה העניין ד"לאלתר לגאולה", תיכף ומיד ממש!
 אמנם עדיין יכול לטעון שעניין זה אינו אלא בנוגע לעצמו בלבד, ומה שייך זה לפעולת הגאולה בעולם כולו?

ובכן ישנו פסק-דין מפורש ברמב"ם שעל-ידי "מצווה אחת" במעשה, בדיבור ואפילו במחשבה, "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכך זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"!

(התנועותיות תשמ"ה כרך ה, עמ' 2623-2617 - בלתי מוגה)

פנינים לראש-השנה

"לעשות הכול כדי להיכתב ולהיחתם לטובה בריבוי" - ענה הרבי לבחורה בעונת השידוכים • על סגולה להצלחה בתקיעות, ותיקון למי שלא שמע • רמזי הקבלה לאכילת תפוח דווקא • על צילום כ"ק אדמו"ר הרש"ב בעת אמירת תשליך ועל הוראה מיוחדת לנתינת צדקה לפני היום הקדוש • לרגל השנה החדשה

בכ"ח באלול תש"ז (ימי תמימים' כרך א' עמ' 206) כותב הרבי (אז חתנא דבי נשיאה, כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) ל"הנהלת ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש בתל-אביב" מכתב ובו הקטע הזה:
מוסגר פה מאמר לראש השנה הבא-עלינו לטובה, שהקדים כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א לתתו בכתב, למען יוכל להגיע גם למקומות הרחוקים בהקדם האפשרי, והוא בשביל התמימים, תלמידי הישיבה ואנ"ש. ובטח יסדרו באופן שיגיע לרבים, ובודאי יודיענו מקבלתו ואיך סודר פרסומו היאות.

סגולה להצלחת התקיעות

סח הרה"ח הרה"ת ר' יהודה לייב ביסטריצקי (הדברים נדפסו ב'כפר חב"ד' גיליון 804 עמ' 34):
בערב ראש השנה של אחת השנים - התוועד הרבי בשבת האחרונה של השנה ואמר מאמר דיבורי-המתחיל "כתפוח בעצי היער". בליל ערב ראש השנה הגעתי ל-770, וכיוון שהתגוררתי באותה עת מרחק שלוש וחצי שעות נסיעה מ-770, הגעתי בשעה אחת בלילה ולא הרשו לי להיכנס ליחידות... נעמדתי בזאל הקטן מול הדלת הפתוחה לגן-עדן התחתון (במקום שבו הרב חודקוב היה

ל"שואב מימין", התאחדות על-שכלית זו היא גופא הגורמת לאותה אחדות עצמית ועל-שכלית בין הקב"ה וישראל.

(ליקוטי שיחות כרך ב, עמ' 389)

אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלוקיך (ל,ד)

"שמים" - רומז לעניינים רוחניים.

"אם יהיה נדחך בקצה השמים" - רומז למי שנמצא במצב רוחני ירוד ביותר.

"משם יקבצך ה' אלוקיך" - ביום הגאולה יקבץ הקב"ה גם יהודים כאלה.

הווי אומר: כשמקרבים יהודי, שהוא בבחינת "קצה השמים", מזרזים ומקרבים את ביאת המשיח וקיום היעוד ד"משם יקבצך ה' אלוקיך".

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע... ובחרת בחיים (ל,טו-יט)

"חיים וטוב" - היינו החיות האלוקית שבכל נברא.

"מוות ורע" - היינו החומר הגשמי של הנברא, שמצד עצמו הוא בבחינת "מת", רק שיש בו חיות המחיה אותו, ובהסתלק החיות הוא כלה ונפסד.

"ובחרת בחיים" - בחיות האלוקי של כל דבר, לא בגשמיות שבו. לדוגמה - כשאוכל ושותה - לא

תהיה כוונתו ליהנות מגשמיות האוכל אלא יאכל לשם שמים.

לכן נאמר "ראה נתתי לפניך", שכן זה דבר שניתן לראותו במוחש: כל אחד מרגיש שיש בו נפש המחיה אותו, ובהסתלק הנפש נשאר הגוף כאבן דוממת. מכך גם נבין שיש חיות אלוקית המהווה ומחיה את העולם,

ואם תסתלק חיות זו ישוב העולם למצב של אין ואפס.

(ספר המאמרים תרנ"ט עמ' כ)

העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ (ל,יט)

הסתכלו בשמים שבראתי לשמש אתכם, שמא שינו את מידתם? שמא לא עלה גלגל חמה מן

המזרח והאיר לכל העולם?... הסתכלו בארץ שבראתי לשמש אתכם, שמא שינתה מידתה?

שמא זרעתם אותה ולא צמחה? או שמא זרעתם חטים והעלתה שעורים? (רש"י)

"שמים" מסמלים את לימוד התורה, ו"ארץ" את קיום המצוות. בקשר ל"ארץ" מביא רש"י שתי דוגמאות

- כנגד מצוות עשה ומצוות לא-תעשה.

"זרעתם אותה ולא צמחה" - כנגד ביטול מצוות עשה (האדם חונך לשמירת המצוות ובכל זאת אינו

מקיים אותן).

"זרעתם חטים והעלתה שעורים" - כנגד העובר על מצוות לא-תעשה ועושה דבר אסור.

(משיחת שבת פרשת ניצבים וילך תשל"ט)

פרשת ניצבים-וילך

פרשת ניצבים

את פרשת ניצבים קוראים תמיד בשבת שלפני ראש-השנה. בשבת זו אין אנו מברכים את החודש, משום שהקב"ה בכבודו ובעצמו מברכו, ומכוח ברכה זו אנו מברכים את כל שאר חודשי השנה. מהי ברכתו של הקב"ה? "אתם ניצבים" - קיימים ועומדים וזוכים בדין, "היום" - היינו בראש-השנה, כדכתיב (איוב ב), "ויהי היום וגו'" ותרגם "והווה יום דינא רבא".

(כתר-שם-טוב (הוספות) סימן לא)

אתם ניצבים... למען הקים אותך היום לו לעם (כט, ט"ב)

"ניצבים" - מורה על גדלות והשיבות, כמו "ונציב אחד אשר בארץ" (מ"א ד). "אתם ניצבים... למען הקים אותך היום לו לעם" - העובדה שאנחנו עם ה' והוא מלכנו מורה על גדלותם של ישראל. שכן אדם לא יכול למלוך אלא על בני-אדם כמותו, שהם בערך אליו, אך לא על עדר צאן, שאין להם שום ערך ויחס לגביו. נמצא אפוא כי היותו של הקב"ה מלך על ישראל מוכיחה שישאלהם, כביכול, 'בערך' אליו. מובן שגדלות זו אינה אלא תוצאה של כריתת הברית - "לעברך בברית ה' אלוקיך" (אך לאמיתו של דבר אין לנבוא שום ערך לגבי הבורא).

(אורי-תורה דברים עמ' קפ)

מחוטב עציך (כט, י)

מלמד שבאו כנענים להתגייר בימי משה כדרך שבאו גבעונים בימי יהושע... ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים (רש"י)

מדברי רש"י נמצאנו למדים, כי דווקא בסוג הנמוך ביותר בישראל ("חוטב עציך... שואב מימך") יש עילוי שאין בסוגים הנעלים יותר ("ראשיכם"). שהרי יהושע נתן את הגבעונים חוטבי עצים ושואבי מים "לעדה ולמזבח ה'" (יהושע ט), כלומר שזכו להיות משמשים בקודש, לשרת את מזבח ה'.

(ליקוטי-שיחות, כרך ב, עמ' 400)

לעברך בברית ה' אלוקיך ובאלתו (כט, יא)

כך היו כורתי בריתות עושיין, מציחה מכאן ומציחה מכאן, ועוברים בינתיים (רש"י)

כאשר כל ישראל מתאחדים באחדות אמיתית - "כולכם" - עלי-אף כל ההבדלים בין ה"ראשיכם"

תשי"ד (עם הערות ומראי מקומות מכ"ק אדמו"ר), ולאחר מכן ב'אור התורה' שיר השירים (כרך א') עמ' קפח ואילך. עלי ההגהה שבהם מדובר הם עלי ההגהה האלה.

תיקון אי שמיעת שופר

מעשה ביהודי שביקש מהרבי תיקון על אי שמיעת תקיעת-שופר בראש-השנה. הרבי השיב: לימוד דא"ח על דבר תקיעת שופר. כלומר התיקון לכך הוא, לימוד מאמר חסידות המבאר את עניין תקיעת שופר.

"מי יבוא אחרי המהרי"ל"

הקטע הבא נכתב על-ידי הרבי ככל הנראה בחודש תמוז תש"ט, וזה לשון קדשו:

במחזור הדרת קודש (שלתוכו נכנס הרבה מן-שולב חומר רב מהספר) מעגלי צדק ע' קח: וראוי לברך על התפוח [ברא] פ[ר]ח [עץ] וא[חר] [כך] אומר תחדש עלינו שנה ט[ובה] ומ[תוקה] ואוכל התפוח בדבש.

תפוח דוקא - הנה מי יבא אחר המהרי"ל [=אבי מנהגי אשכנז] הובא בד[רכי] מ[שה] שמרמו על ח[קל] ת[פוחין] ק[דישין], ולולא דמסתפינא יש להעיר מו[ת] [חל]ק ג קלג, ב דכתב דמיני חיי כו' ומו[ת] [חל]ק ג עד, א. ובשני המקומות מדבר בתפוח ולא באתרוג (תוד"ה פרו' שבת פח, סע"א) כי משבחו בטעם מתוק ובג' גונון. ואולי עדיפא לי[ה] למהרי"ל הרמז דחקל-תפוחין-קדישין כי בר[אש] ה[שנה] הוא בנין המל[כות] מ[ה] [שאי]ן [כ]ן תפוח עצמו שהוא מחולק משאר פירות בזה ששייך דוקא לו[עיר] א[נפין] ולכן מתרץ שהרמז כאן הוא לשדה התפוחים ומל[כות] ולכתחילה בשם בעל העיטור הלכה למעשה ובקשת רחמים לא הוי הפסקה בין ברכה לשת[ת] [ה].

הקטע הנ"ל הוא מצילום גוף-כתב-יד-קדשו, נדפס בתשורה שהוציא לאור נאמן 770 הרה"ח ר' מאיר שי' הארליג לפני כמה שנים ב"אגרות ומענות" עמ' 5.

תוכן מענה זה (בשינוי לשון) מופיע גם במכתבו של הרבי לגה"ח רבי שלמה יוסף זיין, מי"ח בתמוז תשי"ט (אגרות-קודש כרך ג, עמ' קמג"ד). המכתב הוא ביאור "במה שהעיר והקשה על מנהגנו המובא ב"היום יום" א' תשרי תש"ד: יהי רצון שעל התפוח - אחר הברכה וקודם האכילה".

ואולי - משער מהדיר התשורה הנ"ל - המכתב שלפנינו [=ליתר דיוק: הקטע] הוא מהדורה קמא למה שנדפס באגרות קודש שם. [להוסיף: מהרי"ל שבו מדובר הוא אבי מנהגי אשכנז. ראה גם 'המלך במסיבו' כרך ב' עמ' רסג ובהערה 13].

גויים מצלמים תשליך בליובאוויטש

ברשימת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ ממוצאי ראש-השנה תרס"ו, הוא כותב:

"בעת התשליך אירע דבר אשר ציער את הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק [=אבי אדוני-מורי-ורבי הרב הקדוש (מהורש"ב נ"ע)] לשעה, כי בעת שעמד אדמו"ר הרה"ק על חוף הנהר ובידי קדשו הסיודור ובתוך כך עברה סירה קטנה בריחוק של עשרים וחמשה צעדים והיושבים בסירה - שני אחים אדוני האחוזה ביעלא נאר הסמוכה לליובאוויטש - היהו להם מכונת צילום וצילמו את הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק ואת כל הקהל העומדים על שפת הנהר..."

סיפור זה הוא, ככל הנראה, המקור לדברי כ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו בחודש תשרי תש"ל באחת מסעודות החגים ('המלך במסיבו' כרך ב' עמ' רסה):

"...מעשה רב בתקופת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אשר כמה וכמה שנים נהג 'לילך אל הנהר... מחוץ לעיר' בראש השנה כשחל בחול, יחד עם כל הקהל באופן ד"ברוב עם הדרת מלך". בשנה מסוימת הבחין במישהו שהחזיק מכונת פוטוגרפיה [=מצלמה] ורצה להנציח את תואר פני קדשו, ולשנה הבאה הפסיק ללכת לתשליך באופן האמור (ומסתמא סידרו משהו בחצרו או שערך תשליך

באופן אחר).

אגב: דייק הרבי בלשונו "במישהו שהחזיק ורצה להנציח...", כי אכן לפועל לא ידוע אם יצאה מזה תמונה (כמו שכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מציין בעצמו: "ולא אכחד אשר הייתי נהנה אם הצילום עלה ליפה").

הכתיבה והחתימה טובה – תשפיע על השידוך

בשלהי חודש אלול תשל"ג כתבה בחורה לרבי אודות הצעת שידוכין בארץ-הקודש, לאחר שהגיעה לחצר הרבי ב-770 לחודש החגים. הרבי הגיב (אגרות קודש כרך כח עמ' שלג):

כל הנזכר לעיל [= הצעת השידוכין] הרי נוגע למעשה רק לאחרי חזרתה לארץ-הקודש ת"ו ובנתיים – הרי תתחדש שנה חדשה וכתביה וחתימה טובה בכל הנוגע לכל אחד ואחת ולכן תעשה כל התלוי בה שתיכתב ותיחתם לטובה בריבוי – כולל גם החלטה בהנ"ל לטוב – ותחליט בחזרתה.

קונטרס "הלכות ראשי-השנה יום-כיפור וסוכות"

בי"א תשרי תשכ"ו כותב הרב חודקוב לרב אפרים וולף (ימי תמימים' כרך ג, עמ' 321):
שמח אני להודיעו כי מה שעשה את הקונטרס המיוחד מהשולחן-ערוך להלכות ראש השנה וכו' כדי לאפשר הלימוד בו תיכף ומיד מבלי לחכות עד שתגמר הדפסת כל הכרך, מצא כ"ק אדמו"ר שליט"א [לענות]:

טוב ונכון מאד ודבר בעיתו.

באחת השנים עלה בדעתו של הרה"ג הרה"ח ר' שמואל אלעזר היילפרין ע"ה (רב שכונת בית-ישראל בירושלים ת"ו, יושב ראש איגוד הצאצאים ומחשובי רבני אנ"ש) להוציא לאור מהדורה מיוחדת של "מחזור שלם לשלוש רגלים", על-פי נוסח האר"י, נוסח חב"ד. במכתב לרבי פירט את הצעתו, כולל רעיון לגיוס נדיבים, בין השאר באמצעות "הקדשות" יקיריהם וכו'.

במענה כתב לו הרבי:

(1) בכלל נכון וטוב הדבר וכו' (2) כמובן אחריות גדולה בדבר הן בחסר וגם ביתר (כיוון שהדבר חדש מעיקרו) ותוגדל באין ערוך – באם ינציאוהו ל[אור] ע[ל] י[די] מוסד חב"ד רשמי (שאז, סוף) סוף) חוזרת עלי האחריות).

(2) מ[ה] שא[ין] כ[ן] – באם ינציא ל[אור] ע[ל] י[די] (ובתור יזמת) איש פרטי שאז מובן – באם יבקש מכל א[חד] וא[חד] הערות וכו', יקדים שזהו "נסיין" מבלי כל אחריות וקביעות נוסחאות ומנהגים, ולכן גם ניתוספו מ[ראי] מ[קומות] וכו' שיבחנו כ[ל] א[חד] וא[חד] ושגיאות מי יבין וכו'.
(3) ע[ל] פ[י] ז[ה] פתוחה ג[ם] כ[ן] הדרך להקדשות השתתפות מנדבים וכו'.

"להצלחה בתפקידה האחראי"

מכל העולם נשלחו לרבי מאות ואלפי מכתבי ברכות לקראת השנה החדשה. הפונים ביקשו להתברך והרבי היה משיב בדרך כלל בנוסח אחיד, ששולבו בו שינויים קלים בהתאם למתבקש. להלן כמה תשובות של הרבי לפונים אליו.
לקראת שלהי שנת תשל"ב, שיגרה לרבי פ"ג אשה ששימשה בתפקיד מזכירת ראש הממשלה דאז, הגב' גולדה מאיר. בתגובה שיגר לה הרבי את המכתב הבא (פרסום ראשון):

ב"ה, בין כסה לעשור, ה'תשל"ג

ברוקלין נ"י.

לכבוד מרת אביבה תח" צפני"ה

ברכה ושלום!

הנני בזה לאשר קבלת הפ"ג עבורה, ובעת רצון אוזיירה בתפילה על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר למילוי משאלות לבבה לטובה, ובפרט בתפקידה האחראי. ובהכנסנו לשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, ברכתי שלוחה לה לשנה טובה ומתוקה.

בכבוד ובברכת חתימה וגמר חתימה טובה בגשמיית וברוחניות גם יחד.

גם מר שז"ר (כשכבר פרש מהנשיאות) קיבל מכתב דומה הנושא את התאריך "ימי הסליחות,

ה'תשל"ג" (בשינויים אחדים בתארים שכראשו ובאיחולים בסופו):

לכבוד הוותיק וחסיד איש ירא-אלקים נחמד ונעים בחור מעם ומורם מעם ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות מורנו הרב שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, לכבודו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיית וברוחניות.

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשורות טובות מתוך שמחה וטוב לבב.

"לכל אנשי צה"ל אשר תחת פיקודו"

כשאחדים מקציני צה"ל הבכירים שיגרו פ"נים לרבי ("ידידנו מר שלמה שי' מיידנצ'יק העביר אלי פרישת שלום וכן בקשת ברכה, פדיון-נפש, לשנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה"), השיב להם הרבי בנוסח הבא (אגרות קודש כרך כח עמ' שלב):

והנני בזה להביע ברכתי, לו ולכל אשר לו, ועלי-ידו לכל אנשי צה"ל אשר תחת פיקודו, שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיית וברוחניות, ובמיוחד שיצליחו השם יתברך, שומר ישראל, בתפקידו הכי אחראי, ובקרוב כמש נזכה לקיום היעוד המקווה וישכון ישראל בטח גו' ונתתי שלום בארץ גו'

- ארץ אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

נוסח זה כתב הרבי לתת-אלוף מר דב שי' תמרי, ולמר רחבעם עמיקם, ולא לאלוף זהבי (ז"ל).

באחת משנות הלמ"דים פרסמו צעירי אגודת חב"ד בארץ-הקודש ב"הודעה דחופה וחשובה" את הוראתו הבלתי-שגרתית של הרבי בהתוועדות ערב שבת שובה - הקוראת לציבור, אנשים נשים וטף, לתת לצדקה בשלוש פעמים בזמן הנותר עד ליום הכיפורים (צילום הקריאה מוגש לפניכם):

הודעה דחופה וחשובה

לאחינו בני ישראל

על פי הוראה מיוחדת שנתקלה בעש"ק בהתוועדות כב' קדושת אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש כהכנה מיוחדת לקראת היום הקדוש „אחת בשנה" יום הכיפורים - על כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל גדולים וקטנים:

לתת צדקה שלש פעמים

במשך הזמן שנותר עד יום הכיפורים ומה טוב ביום ולא בלילה הוראה זו חלה על איש ואשה, גדולים וקטנים כולל הילנות (במדה שיש להם איזה מושג בענין הצדקה)

בזכות זו, ובזכות המבצעים הקדושים לקיום חמצות.

* ובמיוחד מבצע אהבת ישראל *

* ומבצע החינוך התורני *

יזכה כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל לחתימה טובה. ולגמר חתימה טובה, לכל מיב ושפע רב עד שתרומנה קרנות צדיקי מלך המשיח בנאולה האמיתית והשלמה בקרוב סמס

כמו"כ הרינו להודיע שלפי הוראת כ"ק אדיש יצא לאור זה-עתה הקונטרס (החוברת). אהבת ישראל אפשר להשיגו בארץ ת.ד. 3 נפר-חב"ד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק

המרכז: כפר חב"ד